

Zagovornikom privatizacije bo treba zapleniti premoženje

[Vesna Vuk Godina](#)

Da se razumemo: odsotnost mojega podpisa na peticiji zoper privatizacijo državnih podjetij je napaka, ki je nastala zaradi moje nekaj časa trajajoče popolne socialne izolacije, v kateri mi je ušlo, da peticija obstaja. Sicer bi bil moj podpis tam.

Strateška napaka

Globoko sem prepričana, da je prodaja dobičkonosnih državnih podjetij strateška napaka. Ne bo sicer prva, ki jo je zagrešila slovenska država, pa tudi zadnja ne - bo pa ena zadnjih. Ker slovenska država kot dejanski politični subjekt ne bo več prav dolgo obstajala. Tudi zaradi teh prodaj bo namreč le še krinka tistih, ki bodo v njej dejansko vladali.

Po mnenju nizozemskega socialnega antropologa [Dona Kalba](#) so v vseh postsocialističnih družbah to že danes multinacionalke, britanska socialna/ekonomska antropologa [Hart](#) in [Hann](#) pa [menita](#), da multinacionalke vladajo v tako rekoč vseh družbah sveta. Za novi val globalizacije je namreč značilno, da je odpravil nacionalne države kot socialne in politične subjekte. Z izjemo nekaj močnih nacionalnih držav v samem kapitalnem centru.

Leta 1991 smo si ustvarili državo zato, da smo si jo v najkrajšem možnem času samoodpravili. Ne s pomočjo samoupravljanja. Ampak zahodnega kapitalizma. In zahodne demokracije. Socializem in samoupravljanje bi jo, paradoksalno, ohranila. Ker bi preprečila umestitev Slovenije v svetovno periferijo.

S tem smo že pri dveh ključnih napakah, ki jih je mogoče zaslediti v razpravljanju o privatizaciji državnih podjetij. Ti napaki nista unikum. Saj se pojavljata že v celotnem obdobju postsocializma. Kadarkoli se moramo o čem odločiti. Prva je politizacija vprašanja, o katerem se odločamo. Politizacija v smislu, da vsako vprašanje vedno postane povod za merjenje politične moči. Med desnimi. In menda levimi. Oz. med desnimi desnimi. In levimi desnimi. Kadarkoli smo se morali v zadnjih petindvajsetih letih odločiti o čemerkoli, je to odločanje vedno potekalo skozi oblikovanje dveh taborov - janšističnega in menda komunističnega -, ki sta se med seboj zmerjala, si očitala izdajo in poboje, kruh in mleko in kar je še tovrstnih utečenih kanonad, namesto da bi si izmenjavala argumente o problemu. Argumenti, ki smo jih slišali, so bili vedno isti. In niso imeli, vsaj praviloma, nič skupnega s problemom, za katerega je šlo. Enako razpravljamo zdaj o privatizaciji.

Druga značilna napaka se imenuje upoštevanje le neposrednih posledic sprejete odločitve. V sagi o privatizaciji to pomeni prerokanje o tem, kdo bolj racionalno upravlja s podjetji: država ali privatni lastniki. Ne da bi se spuščala v podrobnejšo argumentacijo, naj opozorim, da - spet značilno - manjkajo podatki.

Podatki, podatki, podatki

Recimo: koliko podjetij v privatni lasti je od osamosvojitve propadlo in koliko je propadlo takih, ki so bila v državni lasti; za koliko denarja so državo oškodovala privatna podjetja in za koliko državna; koliko denarja se je pretočilo v privatne žepe, davčne oaze in drugam iz privatnih in koliko iz državnih podjetij; koliko denarja so v državni proračun prispevala podjetja v državni lasti in koliko tista v privatni itd.

Če bi imeli številke, bi morda tisti, ki gobezdajo o tem, kako privatniki bolj racionalno upravljajo podjetja, vendarle vsaj nekoliko stišali svoj glas. Je namreč razlika med privatnimi in državnimi lastniki. Enako kot razlika med državnimi in državnimi podjetji. Primer: Krka. Stvari so daleč od apriornih. Stvari so konkretne. Imajo imena. In priimke. Kot imajo imena in priimke tisti, ki so Slovenijo po nepotrebnem zakreditirali. In ki seveda za vse posledice, ki iz tega danes izhajajo, ne odgovarjajo. Ampak nam doma še kar naprej solijo pamet. In prodajajo neoliberalizem. Navzven pa svoje hlapčevstvo.

Sama sem proti privatizaciji slovenskih državnih podjetij zaradi dolgoročnih posledic, ki jih ta korak prinaša. Katere bodo te posledice, vemo. Garry Leech jih je strnil v ugotovitev, da je "rezultat privatizacije dobičkonosnih podjetij v državni lasti akumulacija bogastva tistih multinacionalnih korporacij, ki izhajajo s Severa in ki so ta podjetja kupile, ter hkratno zmanjšanje državnega dohodka vlad z globalnega Juga, kar jim je otežilo odplačevanje dolgov ter zagotavljanje ustreznega izobraževanja, zdravstvene oskrbe in drugih socialnih storitev lastnemu prebivalstvu".

Torej ne bomo dosegli bolj racionalnega upravljanja podjetij s seznama. Kajti: če bi bilo sedanje upravljanje tako neracionalno, ta podjetja ne bi sodila na listo tistih, ki jih Zahod hoče kupiti - ta namreč ne kupuje podjetij, ki ne nosijo profitov in ki so slabo upravljana, ampak le podjetja, ki nosijo velike profite, ker so dobro upravljana. Kar logično odpira vprašanje, zakaj prodajamo dobro upravljana državna podjetja, ne pa tistih, ki so upravljana slabo. Odgovor: ker slabo upravljanih noče nihče kupiti.

Sklep 1: treba je izboljšati upravljanje v tistih državnih podjetjih, ki so slabo upravljana, ne pa prodajati tistih, ki so upravljana dobro.

Sklep 2: očitno se prerekamo o nebistvenem. Bistveno: ko bomo prodali najbolj dobičkonosna državna podjetja, bo njihov dobiček namesto v Slovenijo odtekal v tujino.

Rezultat: država bo imela še manjši dotok denarja v državni proračun; država bo imela še manj denarja za odplačevanje dolgov in za javno zdravstvo, šolstvo, socialne transferje itd; država bo še bolj odvisna od tujih kreditov; država se bo še bolj zadolževala; življenje v Sloveniji bo še slabše (Javno šolstvo bo izginilo oz. se bo zminimaliziralo na danes nepredstavljen obseg, enako javno zdravstvo, socialni transferji itd); odprodati bo treba še preostala državna podjetja po prenizki ceni. In zgoraj opisani krog se bo ponovil. Posledice pa poglobile.

“Verodostojnost” je prodajanje megle in prikrivanje dejstev

Kar pomeni: odprodaja državnih podjetij ni nikakršen izhod iz krize, ampak pomeni njeno poglobljanje in potop socialne države, kolikor je v Sloveniji še imamo. Rezultat: revščina in beda. Ilustracija so države svetovne periferije, ki so se prav tako ujele na limanice, da jim bo odprodaja dobičkonosnih državnih podjetij pomagala rešiti primanjkljaj v državnem proračunu. In ki so se na te limanice ujele pod modrim vodstvom istih nasvetodajalcev, ki vodijo tudi potop Slovenije. Najbolj vidni so OECD, Svetovna banka in IMF.

Zgoraj zapisano je razlog, zaradi katerega slovenskih državnih podjetij ne bi smeli prodati. Morali bi izboljšati njihovo upravljanje. Tako, da bi bilo še več tistih, ki bi jih tuje multinacionalke hotele kupiti.

Čprav bom o problemu "verodostojnosti" pisala kdaj drugič, še tole: "verodostojnost" je v trenutnem kontekstu prodajanje megle. In prikrivanje dejstev. Med drugim tistega o pomanjkanju poguma (da ne rečem jajc) za to, da se zaščitijo dolgoročni strateški interesi Slovenije in s tem potrebe njenih prebivalcev in prebivalk.

In ker bodo državna podjetja neglede na vse argumente proti vseeno prodana - saj tudi v Sloveniji že vlada tuji kapital -, predlagam, da peticijo z imeni podpisnikov za prodajo podjetij v državni lasti skrbno shranimo. In da jih takrat, ko bo nastopil prvi krog posledic te prodaje, torej povečana luknja v državnem proračunu, pokličemo na odgovornost. Tudi tako, da jim zaplenimo njihovo premoženje. In z njim vsaj delno zapolnimo zaradi odprodaje uspešnih državnih podjetij izpraznjen državni proračun.

Ta gesta sicer ne bo zamašila luknje v državnem proračunu. Bo pa dosegla vsaj eno: da bodo ljudje, ki bodisi lažejo ali ne razumejo veliko, končno tudi finančno odgovarjali za to, kar delajo. Morda bodo potem nekoliko bolj premišljeno odpirali usta. In politizirali. Ne da bi sploh razumeli, o čem govorijo. In kakšne posledice ima njihovo politiziranje. Žal ne le za njih. Ampak za vse Slovenke in Slovence. ***Odprodaja ni izhod iz krize, ampak potop socialne države, kolikor je še imamo.***